

DİNİ İYİ BİLMEK*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahibihî ve men tebiahû bihsânin ilâ yevmi'l-cezâ... Emmâ ba'd.

Bir namazdan sonra öteki namazı beklemek sevap olduğundan bu mescidde, “Yatsı namazına kadar burada i'tikafa niyet ettim!” diye itikafın âdâbına riayet etmek arzusuyla da dolu olarak itikafa niyet ediyoruz. Bu aradaki zamanımızı da sevaplı geçirelim diye Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şeriflerinden birkaç tanesini okuyup açıklamasını yapacağız. Böylece, “İlim öğrenmiş, ilimle meşgul olmuş ve onun sevabını kazanmış oluruz.” diye düşünüyoruz.

a. Dinî Konuları Bilmek

Peygamber SAS Efendimiz Hazretleri bir hadîs-i şerîfinde buyuruyor ki:¹

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

¹ Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.39, no:71; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.718, no:1037; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.80, no:221; İmam Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Yahyâ), c.II, s.900, no:1599; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.92, no:16883; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.85, no:224; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.291, no:89; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.232, no:666; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.329, no:755; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.117, no:1436; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.306, no:7381; İbn-i Ebî Şeybe, *Musanef*, c.VI, s.240, no:31045; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.264, no:1702; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.V, s.132; Taberânî, *Müs-*

مَنْ يُرِدِ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُفَقِّهْهُ فِي الدِّينِ

(حم.خ.م.حب.عن معوية؛ حم.ت.و الدارمی عن ابن عباس؛ طس عن عمر؛ ه.طس.عن أبي هريرة)

RE. 447/9 (*Men yüridi'llâhü bihî hayran, yüfakkıhhü fi'd-dîn.*) “Allah bir kimsenin hayrını murad ederse, (*yüfakkıhhü fi'd-dîn.*) onu dinde fakih yapar, dininin ahkâmını iyi bilen bir insan yapar.”

Allah her kimin ki hayrını murad ederse; “Bu kulum hayırlara ersin, iyi bir duruma gelsin!” diye onun hakkında hayırlar murad ederse; o

nedü's-Şâmiyyîn, c.I, s.148, no:257; Abd ibn-i Humejd, *Müsned*, c.I, s.156, no:412; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.225; no:346; Buhârî, *Târih-i Kebîr*, c.II, s.219, no:2259; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XVII, s.457; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.120; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.506, no:7504; Tahavî, *Müşkilü'l- Âsâr*, c.IV, s.241, no:1461; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.406, no:832; Hz. Muaviye RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.28, no:2645; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.306, no:2791; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.85, no:225; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.323, no:10787; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.121; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.80, no:220; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.319, no:5424; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.II, s.76, no:810; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.XI, s.403, no:20851; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.425, no:5839; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.400, no:439; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.III, s.312, no:2368; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.224, no:345; Tahavî, *Müşkilü'l- Âsâr*, c.IV, s.248, no:1468; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IX, s.151, no:8756; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.240, no:31047; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.107; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.I, s.174; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.322, no:3288; Hz. Ömer RA'dan.

Keşfü'l-Hafâ, c.II, s.1644, no:2647; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.17, no:24175- 24178.

kulunu dinî konularda bilgili kılar, dinde fakih eyler, dinî konuları bilen kimse eyler.

Hepimiz hayatımız boyunca çeşitli bilgileri okuyoruz, görgü veya tecrübe olarak kazanıyoruz. Yıllar geçtikçe insanın bilgisi böylece artıyor, genişliyor, çoğalıyor. Yaşlandıkça bilgiler fazlaştığı için herkes yaşlı insana hürmet ediyor, meselesini ona soruyor.

“—Ne dersin amca, benim başıma şöyle bir hal geldi? Senin fikrin nedir?” diye nasihatini alıyor.

Bilgi kazanma yolları çok çeşitli el-hamdü lillâh. İsteyen insanın da elde etmesi bu devirde gayet kolay. Bilgi öğrenme vasıtaları çoğaldı. Okuması yazması varsa, kitap okuyabilir. Okuması yazması yoksa, video seyredebilir. Görüntülü olarak, dinlemeli olarak zahmet etmeden koltuğuna yaslanarak, çayını hüpürdeterek bir şeyler öğrenmesi mümkün. Yeter ki videoyu iyi seçsin; eğlence videosu seçmesin, bilgi videosu seçsin.

Ben Cidde Abdül’aziz Üniversitesi Kütüphanesi’nde araştırma yaptım. Üniversitenin gayet zengin, güzel bir video bölümü vardı. Eğlence filmleri değil, bilgisini artırmak için. Çok güzel! İnsan oradan istediğini alıp video oynatıcısına takıp oradan bilgi öğrenebilir.

Şimdi bu işler kolaylaştı, eskiden çok zordu. Alimin zamanı meselesi vardı, alimin yanına gitmek meselesi vardı. İlmi öğrenmek epeyce bir meşakkatli oluyordu. Bazen bir bilgiyi öğrenmek için Horasan’dan, Özbekistan’dan, Afganistan’dan kalkıp Mısır’a gidenler oluyordu.

Mısır'dan kalkıp Mağrib'e, Fas'a gidenler oluyordu. Oradan kalkıp Yemen'e inenler, oradan kalkıp başka yere gidenler oluyordu. Tabi bunun da sevabı çok.

İlim yolunda atılan her adımın hayrı var, faydası var, sevabı var, eciri var, mükâfâtı var. Muhakkak ki onlar da bunu bildiklerinden aşk ile şevk ile ilim yolunda seyahatler yapıyorlardı.

Şimdi her şey çok kolaylaştı. Her kitabın geniş açıklamaları çıktı. Her insan evinde oturarak da dikkatli bir şekilde, muntazam bir şekilde belli saatlerde her gün bir miktar okuyarak bilgisini genişletebilir.

Benim ihvanımızdan, tanıdığım rahmetli bir kimse vardı. İstanbul belediyesinde saygın bir kişiydi. İstanbul belediyesinin müfettişlerindendi Allah rahmet eylesin, nur içinde yatsın. Fahrî olarak, parasız olarak, hasbetenlillah it-faiye teşkilatının mescidinde Cuma namazını o kıldırırdı. Hutbeyi o okurdu, vaazı o verirdi.

Kendisi din adamı değildi ama çok intizamlı bir insandı. Çok muntazam olarak çalışırdı. Vefat ettiği zaman hayretler içinde kaldık. Ömrü boyunca kaç tane hatim indirmişse hesabını tutmuş. Ömrü boyunca! Biz ipin ucunu kaçırdık, bilemiyoruz. Kaç tane okuduk, ne yaptık...

Soruyorlar:

“—Hocam, kaç defa hacca gittin?” filan diye. Omuz kaldırıyorum. Ne diyeyim?

Kaç milyon kere Lâ ilâhe illa'llah demiş, hepsinin hesabı var, dökümü var. Kağıt elimize

geçti. Her aldığı maaşın kaydı var. Ben maaşımı bilmezdim. Fakültede aybaşı geldiği zaman herkes maaşı almaya giderken ben de giderdim. Mûtemet bir para verirdi, imzalardım, cebime koyardım. Bilmezdim. Şimdi de sorsanız bilmem.

“—Emeklilik maaşın ne kadar?”

Bilmiyorum ki! Her şeyi muntazamdı, çok dikkatli bir insandı, çok efendi bir insandı.

Niye imamlık yapıyor?

Allah rızası için. Bir de hatırlı bir insan, kıymetli bir insan insanların önüne düşünce dinî bakımdan tesir daha fazla oluyor. Karşısındaki imam, itfaiye teşkilatındaki adam. Bakıyor ki müdürün bile ayakta durduğu, karşısında beklediği o şahıs kendisine vaaz veriyor, hutbe okuyor. Tabi o zaman tesiri büyük oluyor. Büyük insanların, ibadetleri herkesin gördüğü yerde yapması lazım.

Neden?

“—Bak, en büyük insanlar bile bu ibadetleri yapıyor.” diye bir teşvik oluyor.

Ben ortaokul talebesiyken ihvanımızdan profesörler, mühendisler vardı; ihvanımızdı, dindar insanlardı. Ben onlardan kuvvetlenirdim. Kalbim kuvvet bulurdu:

“—Bak hem mühendis, hem Avrupa’yı görmüş, hem Almanya’da kalmış, doktora yapmış; hem de beş vakit namazını kılıyor, takke giyiyor, tesbih çekiyor, aferin!” filan diye içime rahatlık gelirdi. Göğsüm kabarırdı.

“—Teknik ilimleri öğrendikleri halde namaz kıldıklarına, müslüman olduklarına göre demek ki bir bildikleri var.” diye, iyi bir şey olurdu.

Belediyede müfettiş bir insan nasıl hutbe okuyacak, vaaz verecek duruma geliyor?

Muntazam okuya okuya, birike birike insan alim olur, öğrenir. Bizim bir mühendis tanıdığımız daha var [İsmail Turan Hoca], ihvanımız, Ankara’da. Hala sağ. Şimdi Arapça tefsir kitabı yazıyor. Muazzam bir tefsir kitabı yazıyor ve dünyanın en zengin tefsir kitaplarından birisi olacak. Şu anda yazıyor. Kendisi Süleyman Demirel ile sınıf arkadaşı, inşaat mühendisi. Mühendis, ilahiyattan filan mezun değil! Hafız...

Hafız ne demek? Altı yüz küsur sayfa Kur’an’ı ezbere bilen kimse demek.

Bizim de hemşerimiz olur. Bizi sever, ben de onu severim. Bizden de yaşlı.

“—İsmail Ağabey, Kur’an’ı seksen günde ezberlemiştin diye duydum.” dedim.

“—Yok ya, bir aydan kısa zamanda ezberledim.” dedi. Tüm Kur’an-ı Kerim’i!

İkindiden sonra evde bir zâtın hayatını okudum. *Sıhah-ı Sitte*’nin hepsini ezberlemiş, hadis alimi.

Sıhah-ı Sitte ne demek, biraz onu açıklayayım: *Sıhah-ı Sitte*; İmam Buhârî’nin *Sahih*’i, İmam-ı Müslim’in *Sahih*’i; Ebû Dâvud, İbn-i Mâce, Nesei ve Tirmizî’nin kitaplarının hepsine birden verilen isim.

Bu kadar hadis kitabı ki, İmam-ı Buhârî’nin

kitabını biliyorsunuz. Kütüphanelerde vardır. Kur'an'ı ezbere bilmesinden ayrı bunların hepsini ezbere biliyormuş.

Hindistanlı alim; yüz yirmi yıl yaşamış. Nasib oldu Medine'de ben de elini öptüm, duasını aldım. Beni birisi götürdü:

“—Yaşayan en büyük hadis alimidir.” dedi.

Altı hadis kitabı ezberinde. Ama o hadis kitapları, çok büyük eserler. Onların hepsini dizsek karşı duvara kadar gelir; ciltleri o kadar çok. Hepsini ezberlemiş mübarek.

Yalnız intizamlı bir insanmış. Sabah namazından sonra misafir kabul etmezmiş, odasına çekilirmiş. Bir sade çay içermiş. Demek az yediğinden, belki mânevî ilimlerle meşgul olduğundan da ömrü bereketlendi, yüz yirmi yıl yaşamış. Yüz yirmi!

Ben de elini öptüm, kitabını burada saklıyorum. Reklam gibi kabul etmeyin. Zekeriya Kandehevî isimli zâtın Fezâili-i A'mâl, Amelleri Faziletleri kitabı. Alın, okuyun. Güzel bir kitap. O zâtlar da bizim tarikat bakımından akrabamız olurlar, aynı tarikate mensup kimseleriz.

Belediyede müfettiş olan bizim titiz Raif Efendi'ye dönelim. Oradan oraya geçtik. Bu zât-ı muhterem, Mehmed Zahid Kotku Hocamız'la beraber hacca gitmeye karar vermiş. İstanbul'dan kalkmışlar, Ankara'ya gelmişlerdi. O zaman hacca gitmek nadir bir olaydı, herkes hacca gidemezdi.

Şimdi hacca gitmek çok kolay. Seyahat şirketleri var, pasaport almak kolay. O zaman çok zordu. O zaman çok müstesna insanlar hacca gidebilirdi. Suud hava yolları filan yoktu. Middle East Airlines Lübnan, Ermeni hava yolları vardı. Onlarla gidilip gelinirdi.

Hiç unutmuyorum; senesi de kim bilir altmışlı seneler filan. Hocamız benim kayınpederim, Baykal Otel’de kaldılar. Ankara’da Hacı Bayram’ın hemen bu taraflarında iyi bir oteldi. Biraz yürüdün mü merdivenlerden hemen Hacı Bayram’a çıkılırdı. Hacı Bayram’a en yakın, temiz otellerden biriydi. Mehmed Zahid Kotku Hocamız saat beşte kalkacak olan havayolları uçağına yetişebilmek üzere, erkenden otelden ayrılacaklar. Biz de gittik.

Bizim eve gelmedi. Kayınpederim, eşimin babası ama bizim eve gelse sığmazlar, otelde arkadaşlarıyla kaldılar. Yol arkadaşları da rahmetli oldu. Biz de onları uğurlayacağız. Gittik. Otelin alt katında, misafir salonunda bekliyoruz... “Lobi” diyorlar ya. “Lobi” deyince benim aklıma fasulye geliyor. Çünkü eskiden fasulyeye “lobye” derdik hep. Otelin misafir salonu...

Mehmed Zahid Kotku Hocamız oturuyor. Herkes bavullarını, valizlerini koymuş. Otobüs gelecek, yükleyecekler. Beşte uçağına binmek üzere herkes orada hazır olacak. Herkes otelin misafirhanesine indi, koltuklara oturdu. Biz de oturduk, Mehmed Zahid Kotku Hocamız da oturdu. Rahmetlinin bembeyaz sakallı, gül yanaklı, göreni etkileyen bir hâli vardı.

Şöyle etrafına bakındı;

“—Raif Bey nerede” dedi.

Belediyedeki müfettişi soruyor. O da onlarla beraber hacca gidecekmiş. “Raif Bey nerede?” dedi. Allah rahmet eylesin, “Abdullah Efendi” diye Ereğli’den birisi vardı. Hani şu Toroslar’da Ereğli var ya; “Konya Ereğlisi” derlerdi, şimdi artık Karaman’a bağlı herhalde veya Konya’ya mı bağlı yine, bilmiyorum. Konyalılar bu işi bilir. Kimin ise onun olsun Ereğli.

Abdullah Efendi kibar, çok zengin bir adam. Kibar konuşurdu. Boynunu büktü; “yukarıda” dedi. Herkes gelmiş otobüse binmeyi bekliyor, Raif Efendi yok. Yukarıda, oteldeki odasında.

Hocamız;

“—Niye?” dedi.

Yine böyle müteessif, saygılı bir şekilde;

“—Efendim, bu saatler onun kitap okuma saati olduğu için yukarıda kitap okuyor.” dedi.

Hacca gidecekler. Herkesin telaşından yüreği küt küt atıyor, ne yapacağını şaşırılmış. Herkes aşağı inmiş, otobüse binecekler, o yukarıda kitap okuma saati olduğu için, o saatte kitabını okuyor. Dört ile beş arası kitap okuma saatiymiş beyefendinin, rahmetlinin. Orada bile uyguluyor.

Kararını uygulamak çok önemli bir şey... Ömründe ne yaptıysa yazmış. Kaç defa hacca gittiyse yazmış, kaç defa “Allah” dediyse yazmış. Milyonlar, rakamlar korkunç, her şeyi yazmış. Her şeyi intizamlı bir adam.

Bunları nereden açtık? Burada hadîs-i şerîf okuduk:

“—Allah bir insanın hayrını murad etti mi, onun hayırlara ermesini istedi mi Cenâb-ı Mevlâ onu dinde fakih kılar.”

Fakih ne demek? Alim demek. Din âlimi demek, fıkıhta üstad demek. Allah bir insanın iyiliğini istedi mi, onu fıkıh üstadı, din alimi yapar.

Din âlimi nasıl olacak?

“—Bizden geçmiş; nasıl din alimi olacağız” demeyeceksiniz.

Çünkü işte belediyede müfettiş Raif Efendi olmuş. İtfaiye caminin imam hatibi. Bu işi Allah rızası için yapıyor, para almıyor; “Hayır olsun, sevap olsun.” diye yapıyor.

Süleyman Demirel’in sınıf arkadaşı, inşaat köprü mühendisi İsmail Turan, bir aydan kısa zamanda hafız olmuş; hadis âlimi, muhaddis olmuş.

“—Şu anda senetleriyle beraber yüz bin hadis-i şeriften imtihana hazırım!” dedi bana.

Yüz bin tane hadis-i şerifi kelimesi kelimesine ve râvileriyle beraber ezbere okuyacak bir imtihana hazır olduğunu söyledi.

Demek ki mühendis de olsa, müfettiş de olsa, başka meslekten de olsa azmedince oluyormuş.

Gerede’ye gittim. Ahbap bir ilkokul müdürü var. Evinde beni misafir etti. Başka tanıdıklarını da çağırdı.

“—Gerede’nin bayağı hatırı sayılır fıkıh

âlimlerinden, Arapça bilen, eser okutan kişilerden bir tanesi kim?”

“—Manifaturacı Ömer Efendi.”

Bak tüccarken nasıl alim olmuş. Hem tüccar hem alim olmuş. Olur. Eski İslâm alimlerinin çoğunun bir mesleği vardı. Neden? “Mesleğinden para kazanacak, kimseden bir şey almayacak, gözü tok olacak.” diye, her birinin bir mesleği vardır. Bir taraftan da alimdir.

Dinî bilgileri öğrenmek lazım.

Dinî bilgileri öğrenmek nasıl olur?

Damlaya damlaya göl olur. Sayfa sayfa okuya okuya bilgiler birikir. İyi alimlerin eserlerini insan alır da muntazam bir şekilde okursa bilgisi genişler, genişler dinde bilgili olur. Fakih olmanın faydalı olmasının şartı nedir? Bildiğini uygulamak.

“—Yazıklar olsun bilmeyenlere! Yazıklar olsun bildiği halde, öğrendiği halde uygulamayanlara!” diye hadisi öğleyin okuduk.

Bilecek, İslâm’da bilgi önemli ama yeterli değil. Bilecek, bildiğini uygulayacak. İlmiyle âmil alim olacak; bilen ve yapan. Hem bilgili hem ibadet ehli; hem bilgili hem zikir ehli; hem bilgili hem derviş... Öyle olacak.

Bildiğini uygulaması lazım!

Eğer insan bildiğini uygularsa ilmi genişler. Allah o kuluna bilmediğini de öğretir. Bildiğini uygulamazsa ulemâ-i su’ olur. Kötü alim olur, kötü alimlerden olur.

Bilip de bildiğini uygulamayan âlimlere ulemâ-i su' derler, kötü alim derler. Bilecek, bildiğini tatbik edecek. Bunu herkes yapacak, her müslüman yapacak. İnsanın öğrendiği bir şeyi, dinlediği bir şeyi uygulaması lazım. Vaazda da dinlese o da bir bilgidir, bilgi alışveriştir. Vaazda da öğrense bildiğini uygulayacak.

O halde; "Allah bir insanı sevdi mi bilgili bir insan hâline getiriyor, dinini bilen bir insan hâline getiriyor." diye Allah'ın sevgili kulu olmak için biz de dinî ilimleri öğrenmeye çalışacağız. Aldığımız kitapları okuyacağız.

Ben bir arkadaşta bir kitap gördüm. Almanya'da Hamburg'da bir arkadaşım. Kütüphanesini karıştırıyordum. Yakacıklı bir zât bunu okumuş. İstanbul Yakacıklı. Her sayfasında, kenarında köşesinde bilgiler, notlar var. Kitabı öyle bir okumuş ki öyle ciddi okumuş ki öyle düşünmüş ki yazdığı yazılardan belli. Hayretler içinde kaldım.

Ben de kalemsiz okumaya sıkılıyorum. İlla kalem olacak; bir yerlerinin altını çizeceğim, bazı yerlerine notlar koyacağım. O iyidir. Notlar koymak, hatta mümkünse notlar almak, not çıkarmak iyidir. Bazı mühim şeyleri çıkarmak iyidir.

Demek ki siz de dinî bilginizi artırmak için çalışacaksınız.

Burada güzel kitaplar var. Bugünkü vaazda söylediğim kitabı alın. *Amellerin Faziletleri* kitabını alın, kalın bir kitap. Zekeriya Kandehevî, *Amellerin Faziletleri*. İki parmak kalınlığında, Türkçe büyük bir kitap.

Sonra burada İngilizce *Riyâzü's-sâlihîn* var. Onu alabilirsiniz.

b. İnsanlara Merhamet Etmek

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:

مَنْ لَا يَرْحَمُ النَّاسَ لَا يَرْحَمُهُ اللَّهُ

(حم. ق. ت. عن جرير؛ حم. ت. عن أبي سعيد)

(*Men lâ yerhamü'n-nâse, lâ yerhamühu'llàh*)

Bunuda Tirmizî, Ebû Saîdel-Hudrî Hazretlerinden rivayet etmiş. Kısa bir hadîs-i şerîf.

(*Men lâ yerhamü'n-nâse*) “Bir kimse insanlara merhamet etmezse; (*lâ yerhamuhu'llàh*) Allah da ona merhamet etmez.”

Allah-u Teâlâ Hazretleri insanlara merhamet etmeyi seviyor, acımayı seviyor. Kendisi *Erhamü'r-râhimîn*... Allah-u Teâlâ Hazretleri merhamet edenlerin en merhametlisi. Rahmân u rahim, *Erhamü'r-râhimîn*. Kullarını da merhametli olmaya çağırıyor.

Merhametli olmamaya, merhametsizliğe ne derler? “Zalimlik” derler, “sadistlik” derler. Başkasının acısından zevk almak durumunda olan kimseye “sadist” deniyor. “Acımasız, gaddar” derler, “hunhar” derler, vesaire...

Allah-u Teâlâ Hazretleri acıyan kimseye acır. Merhametli olan kimseye merhamet eder. Merhamet etmeyen, acımasız olan kimse de dünyada ve âhirette merhamete mazhar olmaz. Acımasız olan kimse merhamete mazhar olmaz.

Evvla kendi canımıza acıyacağız.

İlk acıyacağımız kim? Kendi canımıza acıyacağız. Şu kendi canımızı cehenneme düşmekten kurtarmaya çalışacağız. Arapçada bir ilginç düşünce tarzı var. Günah işlemeye “nefsine zulmetmek” derler Arapçada. Kur’ân-ı Kerîm’de de geçer:

إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ

قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ

(النساء: ٩٧)

(Inne’llezîne teveffâhümü’l-melâiketü zâlimî enfüsihim kâlû fîme küntüm) [Nefislerine zulmetmiş olan, kendilerine yazık eden kimselere melekler, canlarını alırken, “Ne işte idiniz?” derler.] (Nisâ, 4/97)

Nefsine zulmetmiş olarak ölen kimseler. Nefsine zulmetmekten maksat ne? Günah işlemek. “Günah işleyenler” demiyor da “Nefsine zulmedenler” diyor.

Niçin böyle diyor? Çünkü insan günah işlediği zaman kendisine kötülük yapmış oluyor. Kendisi o günahın cezasını çekecek. Eziyet çekecek, ceza görecektir, cehennemde yanacak.

Onun için kendisine zulmetmiş oluyor. İnsanın ilk önce kendisine acıması lazım. Evvela kendisine acıyacak. Günahtan kaçınacak cehenneme düşmekten kendisini koruyacak. Bu bir.

Ondan sonra başka insanlara acıyacak. Yakınından başlasın. Karısına acısın, çocuğuna acısın.

“—Benim bu çocuğum iyi yetişmezse, müslüman mütedeyyin olmazsa cehennemde yanacak; yazık şunu kurtarayım!” diye iyi yetişmesine çalışacak.

Şaşırmışsa doğru yola gelmesine çalışacak. Ondan sonra başka insanların hepsine karşı aynı duyguları taşıyacak. Tabii en büyük tehlike imansızlıktan olduğu için Allah’ın gazabına uğramaktan sakınacağı için imanını kurtarmaya çalışacak. Ayrıca aç ise aş verecek. Çıplak ise elbise verecek, giydirecek, yedirecek. Hastaysa tedavi ettirecek, parasızsa para verecek...

Hâsılı biraz duasını almaya çalışacak, birilerinin ızdırabını almaya, elemine gidermeye çalışacak.

Yunus Emre güzel bir şiir söylemiş. Onu söyleyeyim. Diyor ki:

Dürüş kazan, ye yedir. Bir gönül ele getir.

Dürüş ne demek? Gayret et! demek. Dürüş kazan; biraz çabala da, para kazan. Kazandığın parayı da hem kendin ye hem de yedir. Yedirmek de sevap. Hem arkadaşlara yedirmek sevap hem fakirlere yedirmek sevap.

Arkadaşlara yedirdiğin zaman muhabbet artmış oluyor. Allah yine sevap veriyor. Fakirlere yedirdiğin zaman açlar doymuş oluyor:

“—Allah razı olsun, sayende karnımız doydu.” diyorlar.

Allah ona sevap yazıyor. İnsan evine sofrasına zengini de çağırabilir. Muhabbeti artırmaya sebep oluyor. Peygamber Efendimiz bunu çok tavsiye etmiş.

Dürüş kazan, ye yedir. Bir gönül ele getir. Bin Kâbe'den yeğrekdir. Bir gönül imareti.

Birisinin gönlünü kazan, duasını al, memnun et, kendisini sevdik. Bir gönlü mâmur etmek, hoş etmek Kâbe'yi bin defa tamir etmekten daha iyidir. "Gönül kazanmaya çalış." diyor.

İşte Anadolu'ya gelen dedelerimiz Orta Asya'dan mı, Kafkasya'dan mı gelmişler, Arabistan'dan mı gelmişler, nereden gelmişlerse o devrin, Yunus zamanının, Mevlana zamanının, Osmanlıların ilk devrinin en yaygın ahlâkı zihniyeti bu.

Kalp kazanmaya çok çalışmışlar; gönül kazanmaya, dua almaya çok gayret etmişler.

Allah-u Teâlâ Hazretleri hepimizi başka kardeşlerin ıstıraplarını, üzüntülerini dindirmeye koşanlardan, onların duasını alanlardan eylesin...

c. Sünnete Sarılmanın Mükafâtı

Sonuncu hadîs-i şerîfi okuyorum. Bu hadîs-i şerîfi Taberânî rivayet etmiş:²

² Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.198, no:6608; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzan*, c.II, s.246, no:1033; İbn-i Adiy, *Kâmil fî'd-Duafâ*, c.II, s.327; Beyhakî, *Zühdü'l-Kebîr*, c.I, s.221, no:217; Ebû Abdullah ed-Dekkak, *Meclis fî Ru'yetu'llah*, c.I, s.218, no:503; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

مَنْ تَمَسَّكَ بِسُنَّتِي عِنْدَ فَسَادِ أُمَّتِي فَلَهُ أَجْرُ مِائَةِ

شَهِيدٍ

(الدیلمی، وابن حجر، عد. عن ابن عباس)

(*Men temesseke bi-sünnetî*) “Benim sünnetime uyan, benim sünnetim yolunda yürüyen, benim sünnetime sarılan kimse...” Ne zaman? (*İnde fesâdi ümmetî*) “Âhir zaman gelip de benim ümmetimin bozulduğu zamanda benim sünnetime sarılan kimse... (*Lehû ecrü şehidin*) Ona şehid sevabı verilecek, şehid sevabı kazanacak.”

Şimdi o zaman gelmiştir, şimdi ümmetin raydan çıktığı zamandır, bozulduğu zamandır, değiştiği zamandır, fesada uğradığı zamandır.

“—Bozulduğu nereden belli?”

İşte bak, Allah’ın haram kıldığı şeyler yapılıyor, emirleri tutulmuyor. İnsaf, merhamet kalmamış, sevgi muhabbet kalmamış. Türkiye’nin İslâm diyarı olduğunu anlatmak için bin tane şahit lazım. Gez bakalım Beyoğlu’nda, gez bakalım Emirgan’da, Çamlıca’da. Bir Müslüman diyarına benzeyen bir tarafı var mı? Al karşına adamları kadınları; acaba bu müslüman mı, turist mi, Avrupalı mı, acaba neyin nesi, belli olmuyor.

Evet, tabii onların bir kısmı müslümandır. Ama çoğu da bilgisini, şuurunu kaybetmiştir. Bir bozulma var, bir şaşırma var. Alimlerde de bozulma var. Doğruyu söylemiyorlar. Hocalarda da bozulma var, cemaatte de bozulma var. Ümmette de bozulma var, fesad var. Fesad, bozulma demek. Bozulma var, evet.

“Ümmetin bozulduğu zamanda benim sünnetime sarılana şehid sevabı verilecek.” diyor Peygamber Efendimiz.

Efendimiz’in sünnetine sarılmak, tutunmak nasıl olacak? Hadisleri okumakla olacak, öğrenmekle olacak, uygulamakla olacak.

“—Namaz nasıl kılınır, abdest nasıl alınır, evde nasıl oturulup kalkılır? Düğün nasıl olacak; rakılı mı rakısız mı, dansözlü mü olacak, salonda mı olacak, danslı mı olacak? Kazanç nasıl kazanılır, gezme nasıl olur?” ve saire... Bunların hepsinde esas Peygamber Efendimiz’in sünneti olması lazım.

Onun için hepimizin Peygamber Efendimiz’in sünnetini öğrenmesi gerekli. Alim olmak istiyoruz, dinde fakih olmak istiyoruz.

O zaman ne lazım? Hadis öğrenmek lâzım!

O halde kütüphanemizdeki hadis kitaplarını okumaktan, öğrenmekten işe başlayalım. Açıklamalı kitapları okursak takıldığımız yerde çaresini hemen aşağısında görürüz, açıklamasında görürüz; Kafamız aklımız karışmaz, yanlış yorumlar yapmaz.

Onun için mümkün olduğu kadar açıklamalı kitapları okumaya çalışın. Öyle yaşarsanız, Peygamber Efendimiz’in sünnetine sarılırsanız şehid sevabı kazanırsınız.

Şehid sevabı kazanmanın durumu ne, şehidin hâli ne? Kanının ilk damlası damlar damlamaz şehidin ilk mükâfâtı nedir?

Cennetteki makamı kendisine gösterilir. Hemen gösterilir. Hadîs-i şerîfte böyle buyuruluyor. Ve şehidler dünyadaki insanlara müjde götürmek isterler. O taraftan bu tarafa haber göndermek isterler. Demek isterler ki;

“—Yahu şehid olmak çok güzel, çok kârlı, Allah çok büyük mükâfât veriyor. İnsan çok büyük müjdelere, mükâfâtlara nâil oluyor; aman siz de öyle olun!” derler.

Âyet-i kerîmede böyle bildiriliyor:

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ
أَحْيَاءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ فَرِحِينَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ
مِنْ فَضْلِهِ وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ
خَلْفِهِمْ أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

(آل عمران: ۱۷۰-۱۶۹)

(*Ve lâ tahsebenne'llezîne kutilû fî sebîli'llâhi emvâtâ*) “Sakın Allah yolunda öldürülenleri ölmüş kimseler sanmayın. (*Bel ahyâün inde rabbihim yurzekùn.*) Onlar bilakis diridirler. Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin indinde nimetlere mazhar olmaktadırlar.

(*Ferihîne bimâ âtâhümu'llâhu min fadlihî*) [Allah'ın fadlından kendilerine verdikleri ile sevinçli bir haldedirler] (*ve yestebşirûne bi'llezîne lem yelhakù bihim min halfihim, ellâ havfün aleyhim ve lâ hüm yahzenûn*) ve geride kalanlara hiçbir keder ve korku bulunmadığını

müjdelemek isterler. (Âl-i İmrân, 3/169-170)

Bu âyetler o sözlerimin kaynağı, bunu bildiriyor. O şehidler hallerinden son derece memnun; aldıkları mükâfâtlardan mütelezziz ve buradaki insanlara; “Şehit olmak çok güzel bir şeymiş.” diye müjdelemek istiyorlar. Sünnete sarılan işte öyle bir insan gibi oluyor.

Ümmetin bozulduğu zamanda sünnete sarılın. Bir hadîs-i şerîf okumuştum dün, hatırlayın bakalım; şehit kelimesi geçen bir hadîs-i şerîfti.

Önce peygamberler, ondan sonra âlimler ondan sonra şehidler. Bak şehidin kıymeti bir de burada var. Şehid yalnızca kendisine faydalı olmuyor. Aynı zamanda başkalarına da şefaathakkı oluyor.

Binâenaleyh ümmetin bozulduğu zamanda sünnete sarılan insan şehid sevabı kazanınca, böyle mükâfâtları da beraberinde kazanmış oluyor.

Onun için aziz ve muhterem kardeşlerim!

Hadis okuyalım. Elimizde kalemlerle dikkatli bir şekilde hadis kitaplarını okuyalım. Hem ilim öğrenmek faydalıdır hem hadis bilgimizi geliştirir hem de sünnete sarılmak iyidir. Böylece bu sevapları kazanalım.

Allah hepinizden razı olsun... Hepinizi sevgili kullarından eylesin... İki cihanda aziz ve bahtiyar eylesin...

El-fâtihah!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŐAN

25. 12. 1997 / Avustralya

[Bütün GURBET SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

